

Obchody 178. rocznicy Powstania Krakowskiego w Wieliczce i Gdowie - Pamiętamy!

Tablicę umieszczono tu w 1975 r. Na niej napis: „EDWARDOWI DEMBOWSKIEMU I PATRIOTOM WIELICKIM, KTÓRZY W DNIU 24 LUTEGO 1846 R. OBWIEŚCILI LUDOWI ZGROMADZONEMU NA RYNKU NIEPODEGŁOŚĆ I RÓWNOSC SPOŁECZNĄ SPOŁECZEŃSTWO MIASTA WIELICZKI, WIELICZKA 24 LUTEGO 1985 R.” Zebranych przed tablicą przywitała Jadwiga Duda, prezes Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” (KPW): Adama Kociołka, starostę wielickiego z delegacją, Piotra Siemczonka, z biura poseł na Sejm RP Urszuli Ruseckiej, Kopalni Soli Wieliczka z Wiesławem Wiewiórką, Muzeum Żup Krakowskich: Barbarę Konwerską, v-ce dyrektor, Marka Skubisza, Jakuba Strumińskiego, Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wieliczce ze sztandarem pod opieką Moniki Czekirdy, klasę II b Liceum Ogólnokształcącego im. J. Matejki w Wieliczce z wychowawczynią Dorotą Czajowską, delegację Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” w składzie: Marta Borowiec, Stanisława Cygankiewicz, Jadwiga Duda, Elżbieta Kawecka-Cebula, Anna Kisiel, Ewa Lelek, Zofia Prochwicz, Marian Sipióra, Małgorzata Złomek, Stanisława Dziedzica, przewodniczącego Koła Wieliczka Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej bez uprawnień kombatanckich ze sztandarem.

Przedstawiła zarys dziejów Powstania Krakowskiego: Powstanie Krakowskie wybuchło z 20 na 21. 02. 1846 r. w Rzeczypospolitej Krakowskiej. Z 22 na 23. 02. w Krakowie ujawnił się Rząd Narodowy, który ogłosił „Manifest do Narodu Polskiego”, wzywający cały naród do powstania w celu wywalczenia niepodległej Polski. Austriacy nie chcąc dopuścić do wybuchu powstania narodowego w Galicji, wezwali chłopów do stawiania oporu powstańcom. W następstwie tego chłopci przystąpili do rozbijania powstańców i ataku na dwory (rabacja). Na wieść o wybuchu powstania załoga austriacka wycofała się z Wieliczki. Na czele górników i mieszczan stanął Dyzma Chromy. Przybyły do Wieliczki Edward Dembowski, 24 lutego odczytał zebranym „Manifest...”, zachęcając mieszkańców do powstania. Miasto znalazło się w rękach powstańców, którzy 26. 02. starli się z wojskiem austriackim pod Gdowem, ponosząc klęskę. W tej walce zginęło 154 ochotników, a wśród nich wieliczanie. Wszyscy spoczywają w zbiorowej mogile na cmentarzu w Gdowie. Powstanie po 9 dniach zakończyło się klęską, a jego konsekwencją była likwidacja autonomii Wolnego Miasta Krakowa i wcielenie 16.11.1846 r. go do Austrii.

Prowadząca uroczystość zaprosiła Macieja Wilkońskiego, ucznia klasy II b LO w Wieliczce o odczytanie „Manifestu” Rządu Narodowego z 24.02.1846. Następnie Adam Kociołek wspomniał ze herb Powiatu Wielickiego posiada orła w koronie z okresu Powstania

Krakowskiego. Kolejno pod tablicą wiązanek kwiatów złożyły delegacje: Zarządu Starostwa: Adam Kociołek, Henryk Gawor, Stanisław Kyr, Aleksandra Ślusarek, Rafał Ślęczka, sekretarz, Piotr Siemczonek z Michałem Roehlichem radnym miejskim, Wiesław Wiewiórka, Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” (KPW): Elżbieta Kawecka-Cebula, Anna Kisiel, Marta Borowiec. Wszyscy zaśpiewali hymn narodowy „Jeszcze Polska nie zginęła”. Udano się pod tablicę zatytułowaną „Małopolski Szlak Powstania Krakowskiego”. Jej treść na temat wydarzeń w Wieliczce w lutym 1846 r. zebrany odczytał Szymon Hejmo, uczeń klasy II b LO. Na schodach prowadzących do Starostwa wykonano wspólne zdjęcie uczestników uroczystości. Następnie udano się na parking przy Szkole Podstawowej nr 2, gdzie stał autobus, który zabrał nas do Gdowa na parking przy cmentarzu. Po opuszczeniu autobusu udano się na cmentarz przed kopiec - mogiłę, w której spoczywa 154 powstańców poległych 26.02. 1846 r. w bitwie pod Gdowem. W 1906 r. na kopcu ustawiono pomnik dłuta Wojciech Samek z Bochni. Na cokole pomnika stoi kamienny krzyż z napisem: „Boże Zbaw Polskę”. Pod krzyżem rzeźba młodej zranionej kobiety. U jej stóp na mieczu i wieńcu dębowym orzeł. To Matka Polska, jak biblijna Rachel opłakuje swych synów poległych za Ojczyznę. Na ścianach postumentu pomnika, na cokole z trzech stron granitowe tablice z napisami: „Rachel płacząca synów swoich i nie chciała się dać pocieszyć, iż ich nie masz. Poległym za Ojczyznę pod Gdowem 1846 -1906 r. R.J.P. SP MICHAŁ ROTTERMUND z PRZYBRODZA, dowódca oddziału powstańczego, pod Gdowem. Spokój jego duszy. Józef Siedlecki l.19 z Jankówki, Fryderyk Locher – Ritter, uczeń, syn zarządcy salin w Wieliczce, Alojzy Stefanides, uczeń, syn dyrektora salin, Edward Drozdowski, górnik, Wojciech Pilchowski, żeleznik, Walenty Sturna, żeleznik, Wojciech Małek, górnik, Janiszewski, górnik, Franciszek Camo, świeczny salinarny, Skawiński, Antoni Borowiec, świeczny salinarny i inni.” Wspomniała, że w 2020 r. władze Gminy Gdów w 2020 r. odrestaurowały kopiec. Zebranych powitała Wioletta Chmiela, dyrektor Gminnego Centrum Kultury w Gdowie. Wartę przy pomniku na kopcu pełnili członkowie Jednostki 2077 Związku Strzeleckiego z Krakowa pod dowództwem Huberta Cory, także członka KPW. Pani dyrektor przywitała przybyłych, a wśród nich szczególnie: Zbigniewa Wojasa, wójta Gminy Gdów, Adama Kociołka, Jadwigę Dudę, delegację: Kopalni Soli „Wieliczka”, Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, Jednostki Strzeleckiej 2077 z Krakowa, Uniwersytetu III Wieku i Stowarzyszenia Historia i Tradycja Gdowa, harcerzy z Marszowic, uczniów LO w Wieliczce. Kolejno na szczyt kopca szły delegacje i składały kwiaty znicze u stóp pomnika. Głos zabrał Zbigniew Wojas. Jadwiga Duda poprowadziła modlitwę „Wieczne odpoczywanie...” i śpiew hymnu narodowego „Jeszcze Polska nie zginęła”. U podnóża kopca wykonano wspólne zdjęcie.

Autobusem udano się do Gminnego Centrum Kultury w Gdowie, gdzie wszyscy częstowali się porcjami sernika z czekoladą oraz napojami. Harcerze z Marszowic pod kierunkiem nauczycielki Elżbiety Szostak-Kowalik zostali zaproszeni przez Jadwigę Dudę do odczytania kalendarium wydarzeń w Gdowie w dniach 21-28 lutego 1846 roku napisanego przez księdza Ludwika Kusionowicza, proboszcza gdowskiego. Tekst ten odczytali z opracowanego przez Jadwigę Dudę zeszytu nr 43 „Biblioteczki Wielickiej” pt. „98 spotkanie „Wieliczka-Wieliczenie” - „160 rocznica rewolucji krakowskiej w 1846 roku - ku pamięci poległych wieliczian” (2006), który na tym spotkaniu wygłosił śp. Tadeusz Kulig, emerytowany dyrektor LO w Gdowie. Występ nagrodzono brawami. Każdy mógł zabrać album pt. „750 - lecie lokacji Gdowa 1272-2022” (2022). Podziękowaliśmy Pani Dyrektor za gościnę po czym autobusem udaliśmy się w drogę powrotną do Wieliczki. W uroczystości w Gdowie ze

Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” uczestniczyli: Marta Borowiec, Jadwiga Duda, Ewa Lelek, Zofia Prochwicz, Marian Sipióra, Małgorzata Złomek. Organizatorami uroczystości byli: Powiat Wielicki, Gmina Gdów i Stowarzyszenie „Klub Przyjaciół Wieliczki”.

Opracowała Jadwiga Duda